

PERSPECTIVE COMPARATE PRIVIND SISTEMUL DE IMPOZITARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA ȘI CONTEXTUL EUROPEAN

Nelli AMARFII-RAILEAN, *dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți*

Abstract: *This paper represents a concise comparison between the tax system from the Republic of Moldova and a number of countries from the EU, taking into account the main characteristics of the tax systems from the perspective of the direct and indirect tax contribution and the social contribution to the budget revenues.*

Key-words: *tax system, direct tax, indirect tax, budget revenues, social contribution.*

Armonizarea legislației și a sistemelor fiscale este de o importanță primordială în contextul eforturilor Republicii Moldova orientate spre o mai amplă integrare în Uniunea Europeană. Procesul de armonizare a sistemului de impozitare se realizează în două etape: prima etapă constă în eliminarea tuturor barierelor fiscale pentru circuitul marfar, a doua –

alinieră normelor și procedurilor fiscale naționale la normele și procedurile comune adoptate în Uniunea Europeană.

La baza acestor două etape se află dezvoltarea treptată a unei administrații fiscale moderne, obiective și echitabile. Această logică de idei rezultă din angajamentele Republicii Moldova în cadrul Acordului de Parteneriat și Cooperare Moldova – Uniunea Europeană (2).

Conform Acordului de parteneriat autoritățile Republicii Moldova trebuie să asigure armonizarea graduală a sistemului de impozitare privind impozitul pe venit al persoanelor fizice și juridice, impozitele indirecte pentru asigurarea compatibilității cu legislația Uniunii Europene. Acordul, de asemenea, conține prevederi cu privire la evitarea dublei impuneri și evaziunii fiscale în contextul prevederilor comerciale din APC, referitoare la națiunea cea mai favorizată, iar prevederile cu privire la subvențiile de stat interzise sunt relevante, în măsura în care acestea sunt sau pot lua forma unor măsuri fiscale (APC, art. 48, 2).

Ulterior, prin Planul de Acțiuni privind Politica Europeană de Vecinătate (PA PEV) din 2005, rectificat 2015 (3) sunt elaborate norme specifice pentru consolidarea sistemelor de colectare a impozitelor și de control, care constau în adoptarea legislației fiscale a principiilor Codului de Conduită al UE în Impozitarea Afacerilor și finalizarea unui șir de acorduri bilaterale dintre Republica Moldova și Statele Membre ale Uniunii Europene privind evitarea dublei impuneri. Codul de conduită pentru impozitarea întreprinderilor este un instrument pentru asigurarea concurenței echitabile în UE.

Alte cerințe similare apar în cadrul Acordului CEFTA 2006, care a fost ratificat de Republica Moldova în mai 2007.

Conform Codului Fiscal al Republicii Moldova, sunt percepute și colectate atât impozite și taxe generale de stat, cât și impozite și taxe locale.

În anul 2016, au fost înregistrate venituri în sumă de 28879567,6 mii lei, cheltuielile – în sumă de 32313232,8 mii lei, iar deficitul bugetar a constituit 3433665,2 mii lei. Ca pondere în PIB, acesta a constituit 1,9%, cu 1,8 p. p mai puțin față de prognoza precizată și cu 0,4 p. p mai puțin față de anul 2015 (4). Deficitul mai mic se datorează subexecutării cheltuielilor, drept rezultat al incertitudinii finanțării externe și debursarea granturilor externe practic la finele anului bugetar. Veniturile acumulate la bugetul public național au fost la nivel de 98,7% față de prevederile anuale. Față de anul 2015 s-a înregistrat o majorare cu 5,2%. Cheltuielile bugetului public național au fost la nivel de 94,2% față de prevederile anuale. Comparativ cu anul 2015, cheltuielile s-au majorat cu 4,3 la sută.

Structura veniturilor bugetului public național pe grupuri de impozite pe anii 2015-2016 în condiții comparabile, se prezintă în următoarea diagramă:

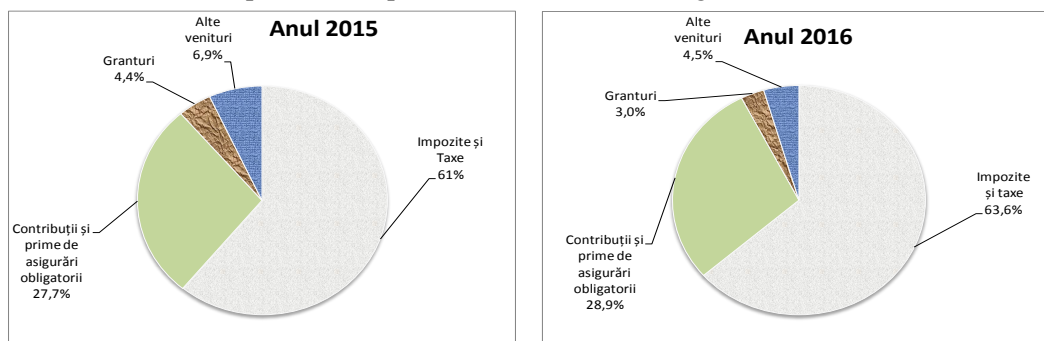

Diagrama 1. Structura veniturilor bugetului public național pe grupuri de impozite pe anii 2015-2016

Sursa: Raport privind executarea bugetului de stat pe anul 2016,

<http://mf.gov.md/ro/content/raport-privind-executarea-bugetului-de-stat-pe-anul-2016>

În structură, partea majoră o dețin impozitele și taxele – 63,6 la sută (29 231,0 mil.lei). Din acestea – 71,3 la sută le revin impozitelor și taxelor pe mărfuri și servicii, 22,4 la sută – impozitelor pe venit, 5,0 la sută – taxelor asupra comerțului exterior și operațiunilor externe și 1,3 la sută impozitelor pe proprietate. Ca pondere în PIB, impozitele și taxele în anul 2016 au constituit – 21,7 la sută, fiind la nivelul anului 2015 (4).

Contribuțiile și primele de asigurări obligatorii au constituit 28,9 la sută din veniturile totale ale BPN, față de 27,7 la sută în anul 2015. Din acestea, 75,6 la sută revine contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, iar 24,4 la sută – primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală. Ca pondere în PIB, această grupă de venituri a constituit 9,9%, păstrându-se la nivelul anului 2015 (4).

Structura impozitelor și taxelor pe anii 2015-2016 se prezintă în următoarele diagrame:

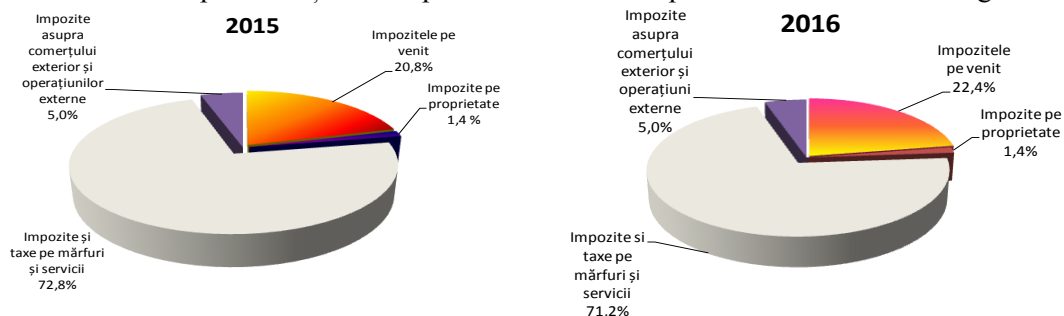

Diagrama 2. Structura impozitelor și taxelor pe anii 2015-2016

Sursa: Raport privind executarea bugetului de stat pe anul 2016,

<http://mf.gov.md/ro/content/raport-privind-executarea-bugetului-de-stat-pe-anul-2016>

Impozitul pe venitul persoanelor fizice a fost încasat în sumă de 3 181,5 mil.lei, cu o majorare în raport cu anul 2015 cu 436,1 mil.lei sau cu 15,9 la sută. Gradul de realizare, comparativ cu planul precizat, a constituit 103,1 la sută sau o majorare cu 97,0 mil.lei. Majorarea încasărilor impozitului pe venit din salariu denotă creșterea veniturilor sub formă de salariu atât în sfera bugetară, cât și în sectorul real.

Impozitul pe venitul persoanelor juridice în anul 2016 a fost încasat în sumă de 3 362,6 mil.lei, gradul de realizare față de planul anual precizat fiind de 101,2 la sută.

Dinamica încasării impozitelor pe venit în anii 2014-2016 se prezintă în următoarea diagramă:

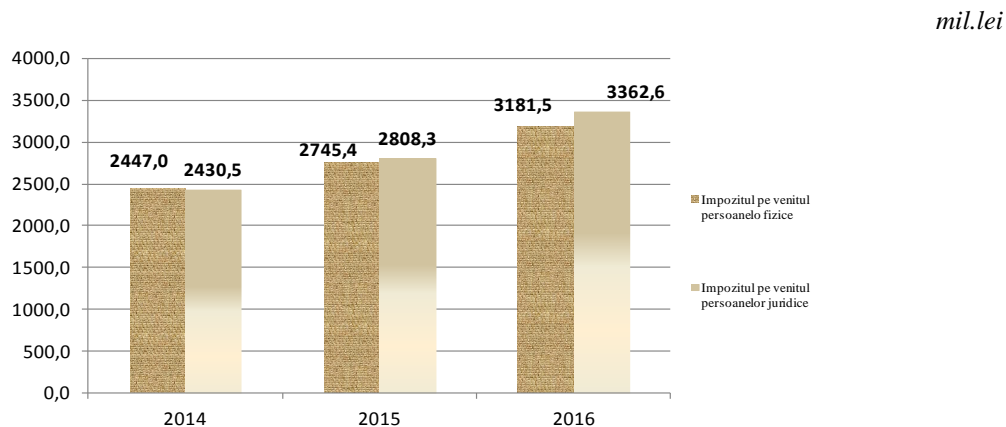

Diagrama 3. Dinamica încasării impozitelor pe venit în anii 2014-2016

Sursa: Raport privind executarea bugetului de stat pe anul 2016, <http://mf.gov.md/ro/content/raport-privind-executarea-bugetului-de-stat-pe-anul-2016>

Ponderea impozitelor indirecte în veniturile bugetului de stat a constituit aproape 76% în 2016, ponderea TVA-ului fiind de 58,3 %.

Politica fiscală a Republicii Moldova a stabilit priorități distincte, cum ar fi: echitatea impozitării, stabilitatea și transparența, optimizarea poverii fiscale, asigurarea stabilității macroeconomice și îmbunătățirea managementului finanțelor publice.

Față de autoritățile economice se impune un program de redresare economică, axat pe consolidarea încrederii în capacitatea instituțiilor de stat de a gestiona deficitul bugetar prin intermediul unor politici fiscale prudente și eficiente și o cooperare stabilă cu instituțiile financiare internaționale și partenerii de dezvoltare ai Republicii Moldova.

Conform unor cercetări recente (studiul realizat de USAID), nivelul global al impozitării în Moldova (la 34% din PIB) nu este nici prea înalt, dar nici jos în raport cu standardele internaționale. Conform standardelor internaționale, impozitarea în Republica Moldova, la nivel de 17% din PIB, nu reprezintă o povară fiscală deosebit de grea. Mai mult decât atât, cota maximă (18%) a impozitului pe venitul persoanei fizice este cu mult mai mică decât media internațională a cotei maxime a impozitului (30%), precum și cota de 12% pentru impozitul pe venitul persoanelor juridice este atractivă în raport cu media internațională (5).

Cota TVA-ului de 20% este puțin mai mare decât media internațională, iar „presiunea fiscală” asupra forței de muncă din Moldova, de 22%, este puțin mai mare decât procentajul mediu internațional (1, 29).

În concluzie, putem menționa că din perspectiva administrației fiscale în Republica Moldova au fost înregistrate unele succese. Pentru anii care urmează, Ministerul Finanțelor trebuie să realizeze modificări importante în politica și legislația fiscală: cota unică de impozitare a venitului persoanei fizice, implementarea deplină a sistemului de restituire a TVA, creșterea impozitului pe venitul corporativ și stabilirea unei cote unice reduse, este necesară completarea Codului Fiscal cu noi titluri privind contribuțiile sociale și taxele vamale, precum și majorarea cotelor principale la accize.

Bibliografie:

1. Stuart, E., *Legislația și politica fiscală. Armonizarea legislației Republicii Moldova cu standardele UE = Taxation law and policy. Law approximation to EU standards in the Republic of Moldova: Suport la implementarea acordurilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană*, Chișinău, „Sinectica-Com” SRL, 2010.
2. Acord de parteneriat și cooperare dintre comunitățile europene și statele lor membre, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte <http://infoeuropa.md/ue-privind-rm/acord-de-parteneriat-si-cooperare-dintre-comunitatile-europene-si-statele-lor-membre-pe-de-o-parte-si-republica-moldova-pe-de-alta-parte/>
3. Planul de Acțiuni privind Politica Europeană de Vecinătate, <http://www.e-democracy.md/files/ghid-ue-rm-ro.pdf>
4. Raport privind executarea bugetului de stat pe anul 2016, <http://mf.gov.md/ro/content/raport-privind-executarea-bugetului-de-stat-pe-anul-2016>
5. *Colectarea și achitarea impozitelor în Republica Moldova – exercițiu de analiză comparativă*, USAID, 2014.